

POSTANOWIENIE

15 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 15 grudnia 2023 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku M.Z.
z udziałem M.Z.
o zniesienie współwłasności,
na skutek skargi kasacyjnej M.Z.
od postanowienia Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie
z 6 kwietnia 2022 r., IV Ca 1005/18,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje i nakazuje wypłacić ze środków Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Południe na rzecz adwokat E.K. kwotę 1080 (dziesięć tysięcy osiemdziesiąt) złotych, w tym VAT, tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu uczestnikowi M.Z.**

[P.L.]

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M.Z. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie oddalającego apelację skarżącej w sprawie o podział majątku prowadzonej z udziałem M.Z.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego ujętego w pytaniu, „czy żądanie rozliczenia nakładów o których stanowi art. 618 § 1 k.p.c., tj. poczynionych przez współwłaściciela z tytułu posiadania nieruchomości w ramach postępowania o zniesienie współwłasności, wymaga wydania odrębnego rozstrzygnięcia, czy też wystarczającym dla rozpoznania takiego żądania jest rozstrzygnięcie o nim w ramach orzeczenia o obowiązku (bądź zwolnienia z obowiązku) spłaty na podstawie art. 212 § 2 k.p.c.”. Skarżąca nie przedstawiła przy tym wywodu nakierowanego na wykazanie, że tak ujęta kwestia stanowi istotne zagadnienie prawne występujące w sprawie. Poprzestała jedynie na wskazaniu, w końcowej części uzasadnienia podstaw skargi, że zagadnienie to występuje w niniejszej sprawie i fakt ten uzasadnia przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa, przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Istotność problemu prawnego wyraża się w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie SN z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar

problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której zostały zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw.

Przedstawione przez skarżącą pytanie nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego w opisanym wyżej rozumieniu i nie może świadczyć o konieczności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, wywody wnioskodawczyni pozostają oderwane od ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Żadna kwestia dotycząca nakładów czynionych w sprawie przez współwłaścicielkę, której następczynią prawną (spadkobierczynią) jest skarżąca, nie może mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, skoro z ustalonego w sprawie, wiążącego Sąd Najwyższy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i niemożliwego obecnie do zakwestionowania (art. 398³ § 3 k.p.c.), stanu faktycznego nie wynika, by wspomniana współwłaścicielka czyniła jakiegokolwiek nakłady na rzecz. Ocena, w jaki sposób powinny być one rozliczane, nie przekłada się zatem na wynik sprawy.

Po drugie, skarżąca nie wyjaśniła w istocie, dlaczego postawione przez nią pytanie stanowi problem o doniosłym charakterze. Odwołanie się w tej kwestii do uzasadnienia podstaw kasacyjnych jest niewystarczające. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz uzasadnienie podstaw skargi kasacyjnej stanowią niezależne elementy konstrukcyjne tego środka zaskarżenia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 oraz 398⁴ § 2 k.p.c.), toteż konieczne jest ich wyraźne wyodrębnienie (postanowienia SN z: 10 stycznia 2001 r., V CZ 189/02 oraz 23 stycznia 2008 r., II PK 278/07).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma podstawowe znaczenie na etapie oceny dokonywanej w ramach przedsądu, gdyż powinno wyjaśniać, dlaczego przedmiotem badania przez Sąd Najwyższy miałyby być skarga kasacyjna wywiedziona w sprawie, która została już rozpoznana i prawomocnie rozstrzygnięta przez Sądy powszechne. Z kolei uzasadnienie podstaw kasacyjnych służy innemu celowi, w postaci dokonania merytorycznej oceny zasadności skargi, co do której uprzednio stwierdzone już zostały podstawy

do jej przyjęcia. Skoro skarżąca przywołała przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to uzasadnienie wniosku powinno być ukierunkowane konkretnie na przekonanie Sądu Najwyższego o wystąpieniu tej przyczyny, a nie na – oceniane ewentualnie na innym etapie postępowania kasacyjnego – wyjaśnienie zaistnienia takich naruszeń przepisów prawa materialnego lub prawa procesowego, które miałyby uzasadniać uwzględnienie skargi.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała oczywistą zasadność skargi. Nie wyjaśniła przy tym, z jakimi okolicznościami wiąże tezę o zaistnieniu stanu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., poprzestając na wyrażeniu przekonania o wadliwym powołaniu się przez sąd „na przepisy mające zastosowanie w sprawach o podział majątku dorobkowego i tegoż konsekwencje, co jest dostrzegalne nawet przy pobieżnej lekturze skargi”.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie SN z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Skargi kasacyjnej wnioskodawczyni nie można uznać za oczywiście uzasadnioną w opisanym wyżej rozumieniu. Niezależnie od tego, że nie jest wiadome, z jakich konkretnie powodów skarżąca uważa, iż w sprawie wystąpiła omawiana przyczyna kasacyjna, należy zauważyć, że samo jej przywołanie opiera się – podobnie do analizowanego wyżej przypadku zagadnienia prawnego – na

tezie o poczynieniu przez poprzedniczkę prawną skarżącej (czyli jedną ze współwłaścicieli rzeczy, w której udział stanowił składnik majątku wspólnego skarżącej i uczestnika) jakichś nakładów na wspólną nieruchomość. Tymczasem okoliczność taka nie została w sprawie ustalona. Ubocznie wypada dodać, że podstawowe wątpliwości budzi teza, jakoby (rzekome) spłacanie przez matkę wnioskodawczyni kredytu zaciągniętego przez skarżącą i jej męża stanowiło nakład na rzecz wspólną.

Nadto podkreślenia wymaga, że połączenie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. z oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy dotyczą one odmiennych podstaw kasacyjnych. Dana kwestia nie może bowiem stanowić istotnego zagadnienia prawnego i jednocześnie nie pozostawiać żadnych wątpliwości co do prawidłowego jej rozstrzygnięcia (postanowienie SN z 9 stycznia 2012 r., III UK 60/11). Tymczasem skarżąca te same kwestie łączy i z oczywistą zasadnością wywiedzionej w sprawie skargi, i z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania i – przy założeniu poprzestania na zasadzie określonej w art. 520 § 1 k.p.c. – przyznania kosztów nieopłaconej pomocy prawnej pełnomocnikowi z urzędu reprezentującemu uczestnika.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

(M.M.)